

РЕЦЕНЗИЯ

От: **доц. д-р Светла Богданова Бонева;**
Университет за национално и световно стопанство,
Катедра „Международни икономически отношения и бизнес“,
Факултет „Международна икономика и политика“, Зам.-декан;
Научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по „Световно стопанство и международни икономически отношения“, професионално направление 3.8. Икономика в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1046/11.05.2020 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Милена Илиева Михайлова**

Тема на дисертационния труд: **РОЛЯТА НА АГЕНЦИИТЕ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ В ПОДКРЕПА НА ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСА НА БАЛКАНИТЕ**

1. Информация за дисертанта

Докторант Милена Михайлова се е обучавала по докторска програма към катедра „Международни икономически отношения и бизнес“ на факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС, по научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения“, съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1037/10.05.2013 г.

Обучението е осъществено в задочна форма през периода 26.03.2013 г. – 26.03.2020 г. Авторът на дисертационния труд има опит като Изпълнителен директор на БАРДА, откъдето произтича и нейният засилен интерес и практически познания по разглежданата тема. Освен това, тя е има магистърска степен и от University of Bath, Великобритания.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Милена Михайлова е структуриран в увод, три глави, изводи и препоръки, две приложения и използвана литература в общ обем от 153 страници, от които основен текст в обем от 140 страници. При неговото разработване са използвани 19 източника на български език, 76 източника на английски език и 76 интернет източника.

Първа глава на дисертационния труд представя теоретико-методологични аспекти на изследването, структурата и функциите на Агенциите за регионално развитие като организационни структури, преглед на основните аспекти на регионалното развитие в контекста на основни социално-икономически и психологически фактори, връзките между процесите на интеграция и икономическо развитие, както и между иновации и регионално развитие. Изяснено е възникването на агенциите за регионално развитие. Специално внимание докторантката е обърнала на ролята на психологическите и поведенческите аспекти за регионалното развитие, или икономическата психология в регионалното развитие.

Във втората глава на дисертационния труд са изследвани страните от Балканите и е направен преглед на Агенциите за регионално развитие по отделни държави (Албания, България, Гърция, Косово, Сърбия, Турция и Румъния). Представен е анализ на факторите, определящи конкурентоспособността на регионите, както и сравнителен анализ на Агенциите за регионално развитие на Балканите.

В третата глава на дисертационния труд са представени изводите от изследването и препоръките за подобряване функционирането на Агенциите за регионално развитие в България, с цел създаване на привлекателна инвестиционна среда и повишаване стандарта на живот на населението в регионите. Анализирани са и резултатите от собственото анкетно проучване, направено от докторантката.

Избраната тема е актуална, като нейното значение нараства в контекста на настоящите предизвикателства пред развитието на ЕС, вкл. в контекста на Европейския Зелен Пакт и пост-кризисното възстановяване на Европа (след пандемията от КОВИД-19) и предизвикателствата, които

тези и други приоритети на Европейския съюз поставят пред развитието на регионите в Европа.

Тезата на дисертационния труд е ясно формулирана на стр. 6 и представлява добре аргументирана и значима научна идея, която е защитена от докторантката в рамките на разработката. Дисертационният труд има добре формулирани цел, обект и предмет, а поставените изследователски задачи на стр. 5-6 ясно кореспондират с постигането на основната цел на разработката и доказването на изследователската теза.

Използваната литература в изследването е подходящо подбрана и обхваща множество теоретични и приложни научни изследвания на български и чуждестранни автори. В този смисъл следва да се подчертае добрата осведоменост на докторантката по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд. Съотношението между литературата на български и английски език се предопределя от обстоятелството, че преобладаващата част от литературата по темата е на английски език или е само дигитална (тенденция, която вероятно ще се засили в идните години). Използваната литература обхваща също и подходящо подбрани европейски стратегически документи в посочената област.

Ограниченията на изследването са дефинирани коректно.

Нямам критични бележки по структурата, съдържанието, стилът и графичното оформление на разработката. Същите са на отлично ниво.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд се отличава с овладяна от докторантката съвременна система от знания не само в областта на теорията и методологията на регионалното развитие и неговите организационно-културни фактори, но и по отношение на неговите институционални въпроси в контекста на разглежданите от докторантката Агенции за регионално развитие.

В резултат са получени ценни и полезни в различни аспекти научни и приложни резултати като: собствен анализ на докторантката по отношение на връзките „регионално развитие-иновации“ и „регионално развитие – интеграционни процеси“, собствен анализ на психологическите и поведенческите аспекти на регионалното развитие, собствени разсъждения относно конкурентоспособността на регионите (на примера на посочените балкански страни) и собствен анализ и препоръки, изведени на базата на резултатите от проведеното анкетно проучване.

Дисертационният труд представлява идентифицира, изследва и извежда възможните подходи и модели в структурата и дейността на Агенциите за

регионално развитие, с цел подобряване на координацията при реализирането на регионални проекти, увеличаване обема и ефективността на регионалните инвестиции и като цяло повишаване благосъстоянието на населението на Балканите. Съдържанието на работата загатва множество идеи за положителни промени и препоръки, които биха могли да се приложат от експерти и политици при формирането на политики за развитие.

Методологията на изследването напълно отговаря на неговите цели. Задачите, поставени в изследването, са изпълнени успешно.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд се открояват общо осем постижения, имащи характер на (по мое мнение) научно-приложни приноси:

1. Проучването е пилотно за България, доколкото липсва официална статистика за дейността на институциите, работещи за развитието на регионално ниво в страната.
2. На фона на продължаващата от години дискусия за ролята на Агенциите за регионално развитие в икономическото развитие, е обоснована ключовата роля на Агенциите за развитието на регионите и реализация на подхода „отдолу-нагоре“ при формирането и изпълнението на регионалните и местни политики.
3. Анализирани и доказана е необходимостта от подкрепа за Агенциите за регионално развитие от страна на държавата, както чрез насърчаването им за участие в регионални инициативи, така и чрез директно подпомагане и стимулиране на техните дейности.
4. Анализирани са работата на Агенциите за регионално развитие по отношение на координацията при планирането и изпълнението на проекти.
5. Изследвани са ефектите от работата на Агенциите за регионално развитие в балканските страни за развитието на интеграционните процеси, както за икономическото сближаване между отделните страни, така и за общия интеграционен процес в Европейския съюз.
6. Изведени са препоръки за засилване на партньорството между частния и обществения сектор с активното участие на регионалните агенции, с оглед стимулиране на регионалния потенциал.
7. Предложена е идеята за изменение и допълнение на Закона за регионално развитие по отношение на ролята на Агенциите за регионално развитие, които би трябвало ефективно да осъществяват баланса между националните политики и местните заинтересовани страни.

8. Изведени са препоръки относно необходимостта обучението на персонала на Агенциите за регионално развитие да бъде подкрепяно от централните и регионални власти в рамките на националните програми за развитие на човешките ресурси.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е представила три публикации по дисертационния труд, представени на международни научни форуми, проведени в УНСС:

1. Ролята на агенциите за регионално развитие за подобряване конкурентоспособността на българската икономика в процеса на Европейска интеграция. Сборник с доклади Десета юбилейна международна научна конференция 11 октомври 2013 г., УНСС, Членството на България в ЕС: шест години по-късно.
2. Анализ на Енергийната политика на България в контекста на Националната Енергийна сигурност (Анализ на програмите, мерките, перспективите пред енергийната политика). Критичен анализ на Енергийната стратегия на България до 2020 г. Членството на България в ЕС: Седем години по-късно. Единадесета юбилейна международна научна конференция 3 октомври 2014 г., УНСС, сборник с доклади.
3. Анализ на развитието на Енергийната политика на ЕС. Изясняване на приоритетите и инструментите на Европейската енергийна политика. Приносът на Енергийната политика за постигане на целите на ЕС с фокус върху Европейската енергийна политика. Членството на България в ЕС: Седем години по-късно. Единадесета юбилейна международна научна конференция 3 октомври 2014 г., УНСС, сборник с доклади.
4. Регионална конкурентоспособност – психологически, културни и поведенчески аспекти Сборник с доклад от конференцията проведена на 25 Октомври 2019 г., Членството на България в европейския съюз: Дванадесет години по-късно.
5. Регионалното икономическо развитие и агенциите за регионално развитие Сборник с доклад от конференцията проведена на 25 Октомври 2019 г., Членството на България в европейския съюз: Дванадесет години по-късно.

Трудовете представляват самостоятелни публикации и са публикувани в сборници от научни конференции. Те отразяват тематиката на изследването и в количествено отношение удовлетворяват изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 51 страници и отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания към обема и съдържанието на авторефератите. Той дава точна и пълна представа за съдържанието, структурата и основните изводи на

дисертационния труд. Справката с приносите отразява реално резултатите от дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Приносните моменти в дисертационния труд биха могли да бъдат по-стегнато формулирани, като част от тях биха могли да бъдат обединени, с оглед оптимизиране на техния брой до пет.

На отделни места словоредът и стилът имат нужда от доизглаждане, някои изречения в текста биха могли да бъдат пренаписани и леко съкратени.

Посочените бележки не омаловажават достойнствата на дисертационния труд и усилията за неговото разработване.

Всички критични бележки, които бяха отправени към докторантката по време на вътрешните обсъждания на нейния дисертационен труд, бяха коректно отразени и трудът бе значително подобрен в сравнение с първоначално представения вариант.

Убедена съм в бъдещата успешна управленска кариера на авторката и именно поради това бих ѝ препоръчала да дефинира по-решително и смело своите алтернативи и виждания по разглежданите проблеми – само така те могат да бъдат чути и евентуално пробирани на практика. В същото време предвид спецификата на темата, внимателният подход към дефинирането на авторовите алтернативи е донякъде разбираемо.

8. Заключение

Дисертационният труд на Милена Илиева Михайлова е оригинално и актуално научно изследване, което отговаря на основните изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Авторката има добър език и стил, анализира е значителен обем научна литература, обоснова е добре своите позиции, заключения и препоръки.

Всичко това ми дава основание да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен “доктор” на Милена Илиева Михайлова.

06. 06.2020 г./ Гр. София

Подпис: